

FINANÇAMENT SATISFACTORI

NÚRIA BOSCH

CATEDRÀTICA D'HISENDA PÚBLICA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

La majoria dels partits catalans han arribat a un acord amb el Govern central sobre el model de finançament del nou Estatut. La fórmula acordada, si bé no és exactament l'aprovada pel Parlament, sí que en conserva l'essència. Té les característiques bàsiques del que va presentar l'abril passat el Govern de la Generalitat, model en què es basava el que va aprovar el Parlament. És de característiques federals i plenament constitucional, allunyat del concert econòmic, que alguna força política catalana havia defensat. És un acord més que satisfactori.

Es pot valorar en la mesura que resolgui els problemes financers actuals que té la Generalitat. Segons el meu criteri, el que s'ha pactat estableix els instruments suficients per poder millorar substancialment la hisenda catalana.

El primer problema en aquests moments és la falta d'autonomia tributària, que condueix a una clara insuficiència de recursos. La Generalitat presta els serveis que són els pilars bàsics de l'Estat de benestar, la despesa del qual té una dinàmica de creixement molt superior a altres, i no disposa dels mecanismes suficients per poder afrontar-la. El nou acord augmenta notablement l'autonomia tributària de la Generalitat. El percentatge de participació en l'IRPF s'incrementa del 33% al 50%; el de l'IVA, del 35% al 50%, i el dels impostos especials, del 40% al 58%. A més a més, augmenten les competències normatives actuals sobre l'IRPF, i es concedeixen sobre la fase minorista de l'IVA i dels impostos especials, capítol en què la Generalitat no té fins a la data cap competència normativa. S'ha aconseguit el que establia el sistema de finançament aprovat pel Parlament, a excepció de la descentralització de l'impost de societats, que queda totalment en mans de l'Estat.

L'acord també estableix que es crearà l'Agència Tributària de Catalunya per administrar els impostos propis de la Generalitat i els estatals cedits totalment.

Per a la gestió dels altres impostos estatals recaptats a Catalunya es crearà un consorci en què participaran de manera paritària l'agència estatal i la catalana.

Així mateix, a efectes de relació amb els contribuents, hi haurà la "finestreta única". El que s'ha acordat en aquest camp respon en línies essencials al que preveia l'acord del Parlament. Aquesta nova manera d'administració tributària, sens dubte, ha de facilitar els tràmits de compliment fiscal al contribuent, i redundarà en una eficàcia administrativa més gran per a la Generalitat, millorant-ne la informació i la liquiditat.

UN SEGON problema del sistema actual és l'arbitrarietat i opacitat dels mecanismes de solidaritat. No hi ha un criteri explícit d'equitat interterritorial, i l'aplicació dels mecanismes d'anivellament fa que comunitats com Catalunya, amb una capacitat fiscal molt per sobre de la mitjana (124 sobre una mitjana de 100), disposin d'uns recursos per càpita per sota d'aquesta (96). En canvi, altres comunitats, com Extremadura, amb una capacitat fiscal molt per sota de la mitjana (66) acaben tenint uns recursos per càpita molt per sobre (123). El nou acord estableix un criteri explícit de solidaritat. És el que contenia el model del Parlament, molt similar a l'aplicat als països federals. Que els serveis prestats pels diferents governs autonòmics puguin assolir un nivell similar, si realitzen també un esforç fiscal similar. Aquest principi s'aplica als serveis que constitueixen el gruix de la despesa autonòmica: educació, sanitat i altres serveis socials essencials de l'Estat de benestar.

L'acord no concreta la fórmula d'anivellament, pel fet que és una qüestió multilateral. No obstant, sí que estableix algunes pautes que poden evitar que la Generalitat disposi de menys recursos per càpita que altres comunitats amb un nivell de riquesa molt més baix. Així, es disposa que el nivell de recursos de la Generalitat es basarà en criteris de necessitats de despesa, concretant-se les seves variables representatives. Entre aquestes hi ha els costos diferencials (per exemple, l'IPC més gran de Catalunya). També s'estableix que el nivell de recursos de la Generalitat es determinarà tenint en compte la seva capacitat fiscal. D'això se'n pot deduir que, encara que actuïn els mecanismes de solidaritat, el nivell de recursos de què la Generalitat disposi finalment ha

d'estar d'acord amb la seva capacitat fiscal. Una altra disposició, que ja està continguda al redactat de la Cambra catalana, va en la mateixa línia, i és que l'aplicació dels mecanismes d'anivellament no ha d'alterar la posició de Catalunya en l'ordenació de rendes per càpita entre les comunitats abans de l'anivellament.

EL TERCER problema que s'aborda és la diferència de recursos existent entre les comunitats forals i les de règim comú. El nou acord fixa un principi que pot començar a corregir-ho, i és que el finançament de la Generalitat no ha d'implicar efectes discriminatoris per a Catalunya respecte de les restants autonomies. L'aplicació d'aquest principi es podrà introduir gradualment, i hauria de portar a una convergència de recursos entre les comunitats forals i els territoris de règim comú, tal com establia el pacte dels quatre partits catalans, encara que de manera diferent.

Un quart i últim problema, no lligat al model actual de finançament, és el dèficit en infraestructures. Es garanteix que per un període de set anys les inversions estatals a Catalunya s'han d'equiparar al pes relatiu del PIB català. En definitiva, el nou acord ha de permetre que la Generalitat disposi de més recursos per millorar el creixement de l'economia catalana i el benestar i la cohesió social de tots els seus ciutadans.

ARTICLE PUBLICAT A EL PERIÓDICO DE CATALUNYA EL 28 DE GENER DE 2006